

5. Як важная неад'емная частка еўрапейскай культуры развіваюцца на Беларусі тэорыі і практыка барока. Безумоўна, фігурамі еўрапейскага маштабу былі К.Сарбеўскі, Ж.Лаўкскі, С.Полацкі. Іх тэорыі прыгажосці, мастацтва ўзбагачаюць сусветную эстэтыку і павінны па праву заняць у ёй належнае месца.

6. Асаблівую цікавасць у кантэксце еўрапейскай эстэтыкі пачатку XX ст. мае мастацкая і навуковая творчасць Максіма Багдановіча. У літаратурна-крытычных артыкулах, апазыцыйных, эпіграмах, вершах ён звяртаецца да надзвычай складаных эстэтычных праблем і вырашае іх глыбока і арыгінальна. Прыярытэт агульначалавечых эстэтычных каштоўнасцей, пераадоленне вузкакласовай абмежаванасці даюць магчымасць разглядаць эстэтычную праграму Максіма Багдановіча ў межах па меншай меры агульнаеўрапейскай эстэтыкі. Наогул пульс эстэтычнай думкі на Беларусі ў пачатку XX ст. сведчыў, што на хвалі напьянальнага адраджэння яна ўздыхалася на новы, больш высокі ўзровень.

Марозаў В.В.,
дацэнт

МЕТОДЫКА ВЫКЛАДАННЯ ФІЛАСОФІ СТАРАЖЫТНАГА ЁСХОДУ

1. Зразумець асаблівасці любой філасофіі можна толькі ў кантэксце таго або іншага тыпу культуры. Філасофія з'яўляецца жывой душой культуры і, зразумела, што асаблівасці культуры адлюстроўваюцца ў філасофскіх канцэпцыях. Таму, калі пачынаецца вывучэнне пэўнага гістарычнага тыпу філасофіі, прапануем пачынаць з разгляду асаблівасцей культуры і філасофіі (напрыклад, старажытнага Кітая або старажытнай Індыі).

Гэта абумоўлена яшчэ і тым, што існуе пераемнасць паміж культурамі, якая таксама павінна абгрунтавацца і адлюстроўвацца ў пераемнасці паміж рознымі філасофскімі напрамкамі.

2. На занятках па філасофіі старажытнага Ёсходу можна абмежавання разглядаць філасофскія сістэмы Кітая і Індыі, таму што ў іншых рэлігіях, напрыклад у Егіпце, Вавілоніі, святаўспрымальне засталася ў асноўным на міфалагічным узроўні. Прапануецца таксама разглядаць іх асобна, а не разам, як гэта зроблена ў падручніку «Введеніе в философию» (М., 1989, ч.1, пад рэд. І.Ц.Фралова). У гэтым падручніку параўнальна кітайскай і індыйскай філасофіі вельмі няўдалае: яно не дае дастатковых звестак у галіне асаблівасцей і непаўторнасці кітайскай і індыйскай культур.

3. Пры разглядзе філасофіі старажытнага Кітая прапануецца пачынаць з асноўных супа-

раўнасцей кітайскага грамадства паміж царом (вава) і сялянскай абшчынай. На наш погляд, гэта трэба зрабіць у пачатку лекцыі, таму што выкладзены матэрыял аказвае ўплыў на разуменне і ўспрыманне ўсіх астатніх асаблівасцей як кітайскай культуры (роля традыцыі, рытуалу, культу прадкаў, адсутнасць інстытута жрацоў, бесспраўная пераемнасць кітайскай культуры), так і кітайскай філасофіі (галоўная роля маральнай тэматыкі, палітычныя пытанні, праблема добра і зла, маральнае аблічча цара і інш.).

4. Мяркуюцца, што іншыя пытанні датычацца разгляду асноўных філасофскіх школ старажытнага Кітая. Прапануем абмежавацца чатырма з іх: канфуцыянствам, маізмам, даасізмам, легізмам. Пры гэтым мяркуецца параўнальна гэтых школ, злучэнне пераемнасці ў поглядах іх прадстаўнікоў, узасаўнішліў розных школ. Пры вывучэнні першых трох, на наш погляд, трэба выкласці наступныя пытанні: асноўныя прыярытэты маралі і дыскусіі па іх зместу, размежаванне поглядаў на «высакароннага мужа» і «лізкіх людзей», адносіны да традыцыі, погляды на ўладу і маральнае аблічча цара, яго паводзіны.

5. Пры разглядзе пытання аб асаблівасцях культуры і філасофіі старажытнай Індыі неабходна ўлічваць, па-першае, варнавы строй індыйскага грамадства як аснову рэгулявання адносін паміж кастамі; па-другое, галоўную ідэю сансары і шляхоў дасягнення моцнага шляхам аскетызму, уяўленні аб брахмане (атмане), дхарме і карме. Трэба пазказаць уплыў ведычных тэкстаў, асабліва упанішад, на развіццё філасофскай думкі Індыі, а таксама ролю брахманізму.

6. Далей прапануецца перайсці да абмеркавання асноўных філасофскіх сістэм. Да іх можна прылічыць джайнізм, будызм, чарвакалакяя, а таксама шэсць даршан.

Языковіч В.Р.,
дацэнт

РЭЛІГІЯЗНАЎЧЫЯ КУРСЫ Ў ПАДРІХТОЎЦЫ СПЕЦЫЯЛІСТАЎ КУЛЬТУРЫ

Вядома, што рэлігія з'яўляецца адным з найбольш моцных і ўплывовых бакоў культуры, важным і цікавым праўленнем чалавечага духу. Таму сур'ёзнае вывучэнне рэлігіязнаўчай праблематыкі павінна стаць прыярытэтным накірункам падрыхтоўкі спецыялістаў культуры. Робатнікі сферы культуры, безумоўна, павінны ўяўляць асаблівасці рэлігіі як з'явы культуры і формы духоўнага жыцця чалавека, ведаць логіку яе гістарычнага развіцця, валодаць асловамі параўнальнага рэлігіязнаўства.